

Народни ~~историјски~~ језик
варијације на тему

Где нам је завичај? Тамо где људи око нас

разумеју до краја и до дна шта кажемо до последњег спољнег и унутрашњег тре-
пета језичког разумеју шта ~~кажемо~~. Заузме ли њиву и село народ другога језика,
завичају је крај; они који се до дна и до краја разумеју родним језиком селе.
Куда селе? Тамо где ~~не~~ људи до дна и до краја разумети шта кажу ~~над~~ говоре.
Сеоба Срба и десантца Срба ише су у брајевима се орбили говори. Ети разлоги
многим српским породицама виђа се на зиду слика која се зове Сеоба српског
народапод патријархом Атенијем Чармојевићем. Је слика једна тамно свечана
апотеоза народном и матерњем језику. Оставили су исељеници села и њиве, куће и
гробља али у горко стиснутим устима њсе свој језик, и где се проспе реч која
се до дна и до краја разуме, тамо ће бити завичај и живот.

Чешће смо у положају да некоме, странцу или

домаћем кажемо највишу духовну вредност нашег народа. Као из пушке одговарају
сви исто, истим речма: Народне песме, Горски вијенац. Заборављамо казати
основну велику вредност народни језик наш. Непосредан и пун израз народног ду-
ха код нас то је наш ~~важнији~~ снажни народни језик. Наш је случај посебан. Нај-
бољу поезију у нас створио је народ, највећи наш модерни песник Владика Раде,
нешколован је брђанин. Језик народне песме наше, епске и лирске, језик Горског
вијенца то је величанствена дикција створена за израз високих духовних потреба:
за афористичку мисао, за религиозну мудрост, за очишћен бол. За нас Србе, за наш
посебан случај, ми се усуђујемо поставити ову тезу: док језик у народу не по-
стане песнички моћан, нема песника који ће на том језику певати знатну и велику
поезију. Песник најпотпуније употребљује језик, али језик креће песнике међу
онима који су даровити за песму, језик свира, језик слика, језик куће гради. Ка-
кав је чији народни језик онаква му је машта о леноти и већности. У Софокловој
трагедији, Грк Ајакс каже: Что људе носу ~~ниш~~ није делање него реч.

Ми интелектуалци кажемо: ковати реч. А народ каже

песнију, лепу и
засрећен, говори: лепо изнитио. По нагону, народ каже праву ознаку за свој рад. језици
Прост свет ствара споро, невидљиво, тихо, као природа. Нико не види и не чује
стварање природних ткања и ткива. Исто тако, нико не зна каквим је начином ова
или она покрајина наша створила диван језик, говорни језик пун музике и богат-
ствилом. Црна Гора, Херцеговина и Босна, српско Приморје. Вегеш, ~~Србјан~~ Митров
Љубиша, Кочић, то је језик простог народа, језик компликован и густ од прецизних
назива и ретких фигура, језик пун нити и збијеног ткива. усталом Прости људи

у стара времена и мостове преко потока и амбиса нитили, плели, пребацивали их без крова и зекивања. Нит по нит се у простог света извлачи ~~и~~ ^{и ситне} искуство за све па и за језик. Сељак наш не гради јрзик ни по интелектуалним спекулацијама, ни по језичким аналогијама. Него живи са стварима, посматра им промене безброже пута, похвата им тајне, и једнога дана ~~ствар~~ чисто сама из себе каже како ее зове. Код нашег пристог човека, отуда, нема грубости и неприродности у језику — као код интелектуалаца — његов језик је спонтан, оригиналан ~~и~~ истоветан са животом интелектуалаца полази од појмова и од њихова апстрактног и немог вретања. На етимологији, упоредној граматоци ~~и~~ старим текстовима куша интелектуалац истину, применљивост о лепоту речи. ~~и~~ ^{на} фигуре, отуда, и кад су најлепше, постоје условно, релативно, ~~и~~ том месту. Фигуру "ситно брашно као пела" није направио интелектуалац. ~~и~~ У је изнитио човек који је живео са брашном, са ситноћом са пелом, а у себи носио језичку машту једно народа који ће са сељачким језиком дати книжевни језик. Наше народне пословице стоје као грађевине или као живи љузи сајудским физиономијама. Читаоци доће да некој пословици пружи руку, некој да дубоко склоне капу, неку да појури, о неку да се ослони као о мврст зид. "Соко лети перјем а не месом" Која демонска дистинкија у знању ствари, која лепота у констатацији, и то ~~у~~ ^{са} без фигуре. Ту су хиљаде нити телесног и духовног искуства. Тада израз ~~и~~ је већ ранг поезије. У ранг поезије иду Љубишни текстови, Матавуљеви текстови, Кочићеви текстови, ~~и~~ то је све проза. А шта онда рећи о текстовима и језику Владике Рада! Проза или стих, у језику тих текстова нема једне аморфне речи, једног лажног звука; све је сливено ~~и~~ ^{садивно, уникатно,} никде пукотине куда би драм звука и ~~и~~ ^и језичке застранио.

Данашњи наш писани језик је некако отврд

нуо и слух изгубио. Писци не проучавају језик ни богатим читањем ни лексикографски, ~~и~~ теренски поготово не. А наш народни језик ње мора на терену учити и упознавати. Шта језичког блага имају већ поменуте наше покарјине, а шта ~~и~~ ^{има} Србија, Срем, Лика, Славонија, ~~и~~ шта тек целокупна област спског и хрватског живља. Раније, док се боље, правилније схватало да су то језичке варијације али један језик и што је главно, једна ^{језичка} својина, било је у книжевностима на обе стране и у филологији на обе стране, више језичке крви. То нарочито важи за хрватске писце. Где је данас хрватски језик којим је писао Шеноа? Шеноа је имао израз ~~и~~ ^{гисти и блаж} клиснути у ~~и~~ ^{гисти} београдском значењу. ~~и~~ ^и Андра Николић је нашао у хрватском јаким чувством језику елемената које је одмах усвојио. Босна, ~~са~~ ^{језичким} ~~шестерен~~ и смислом, сјајно се користила грађом и израђеним језика међу Србима и Хрватима. Пуна

на језичког и турске елементе са коришћу унитила у језик слуша и осећаје

Босне. Словенац Жупанчић, са матерњим језиком који није истоветан са нашим, имао је правилно и мудро схватање о својини, о нашости и користио се и српским и хрватским, па и руским. Тачно је писао Ђубиша у Српској зори године 1878-е : "Тешко оној души која је посјејала нукњу међу Србима и Хрватима....јер је то омело нагли развитак језика". Ами додајемо: са ~~развитком~~ ^{стварањем} језика омело је и подмлађење књижевности. Револуције у литературама равном мером остварују идеологије и језик. ~~Разгледајмо~~ Садржину мења идеологија, форму и стил језик. Разгледајмо неку велику књижевност у временским етапама, и осведочићемо се да је тако. Тако је и код нас. Бранко Радичевић је нов и дружији у књижевности пре свега језиком и стилом. Романтика Лазе Костића је сила језика уз силу темперамента. Вук нас ишчупа из зачмалости с помоћу језика ~~и речника~~ и то малог речника. Тада је речник бисер по оному што је у њему, али у њему ~~и~~ оно ћега нема него оно чега има. Језички покрет и "рат" у интелигенцији нашој Вукова и Бранкова доба, били су велика инспиришућа снага за поезију онога доба, и ~~дакле~~ више од тога: ~~и~~ само да је мах језика ~~инспирација~~, него је господар и указ за ~~извесне ране~~ школе и моде у књижевности, ~~и~~ ~~извесне~~ нове, ~~школе и моде~~ Француски језик, ~~извесне~~ примроје сирреализам. Руски језик се такође прилично подао сирреалистичкој поезији. У Енглеској, са лирском поезијом коју Енглеска имена срећу да има, сирреалистичкој поезији опро ~~дух~~ дух, а прози ~~се опирао~~ и најзад опро језик. ~~Дакле~~ се једн ~~силан језик~~ ^{се} структуром реченице ~~и~~ и мелодијом реченице. Код нас, језик се ~~опира~~ опирао својом суштином, својим идентитетом. Језик наш — по тиме што је народни језик рано у поезију високог ~~сема~~ ^{рана} — наш језик, чим су речи биране, ритам музикализован и стил дигнут, одмах постаје патетичан, озбиљан, мало суморан. Отуда вељда, сем две песме Марка Ристића, најбоља је у сирреалистичкој поезији једна бурлеска поема за децу од А. Вучића; ~~и~~ тамо где је језик могао да ~~се~~ у потпуности изневери свој квалитет. А у прози, најбољи је текст о смрти од Марка Ристића и Душана Матића. Све у свему, књижевници — што је уосталом потпуно природно — могу ~~бити~~ у модернизма независни од много чега од традиције, од мере, од логике, али не могу бити независни од језика.

Чиме претрајавају и надживљују време текстови? Да ли само идејама, да ли естетиком осећајних вредности, да ли и језиком? Неко ће рећи отсечно: идејама се држи текст. Да, али под условом да идеје држи језик, то јест, да је идеја донела пластичан и ауторитативан израз кроз неки зрео и моћан језик. Али, рећи ће онај неко, језик стари, чили и умире, долази

други. Није сасвим тако. Језик, као богата шума, отреса ~~се~~ лишће, наравно, и заодева се новим, млађим, или не ~~умре~~, умире језик цео, не изумира шума ако се занављају гране и зеленило. Ако неки језик умре доиста, умро је онда ~~доиста~~ народа. Ако ће једно ипак прживети друго, онда, претпостављајући да су до вредности дозрели били и језик и народ, онда језик прживљује народ. Ту су и хебрејски и грчки и латински језик. Држех већика класична дела, да, али ~~та~~ дела у ~~оригиналу потпуном~~ држе језици ~~херцеговачки~~ мордијска Сага, древне персијске књиге, омнија дела ~~а~~ или свет их не чита у првобитном језику. Изумро народ, ~~и~~ умро језик. А докле је народ жив и напредан, језик се мења, ~~и~~ том ~~и~~ смислу да се мења материја речи а не дух и раса језика. Шта значи то: ~~да~~ материја речи ~~се мења, она~~ ~~и одне~~ више не задовољава? Значи да између језика, и језичких потреба људи, нема више материјалног склада: неке се речи занемарују, неке ~~умре~~ пролазе кроз нова синтактичка прилагођавања, неке примају нове граматичке облике некима се обарају и постају смешне или жалосне. ~~или~~ са цвим обнављањима језик не постаје други језик у раси и коренима, у индивидуалности. Има у језику вечних елемената и сасвим нематеријалних односа. То је оно што се кроз све варијације под млађеног језика не мења, то је народни дух у језику, то умире кад и народ умире, или пружи народ. То је оного што чини да је језик материји језик, и завичај, ~~чиши да се~~ ~~ко~~ што до дна и до краја ~~језику~~ разумеју само деца једног народа.

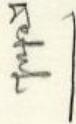
Код културних народа, ~~студира~~ и упознаје језик у неколико претходних ~~врсних~~ фаза. По школама се уче на памет текстови онакви какви су ~~били~~ ~~и~~ више десетија па и више стотина година уназад. Има људи који са лакоћом и са задовољством читaju свој језик у неколико временских фаза. Таквим људима — језиконосцима бисмо их могли назвати ~~и~~ велике литературе да благодаре што се текстови од пре три стотине година, и више, прештампавају само модерним правописам, а текстови млађи читaju онакви какви су, и ~~и~~ са слашћу читају. Чосеров језик у Енглеској, Вијонов у Француској, Дантеов у Италији читају народни се! Ми Срби чији је језик Гете стављао напирео са хеленским, треба да знамо да ће се језик наших народних умотворина читати ко зна још колико времена без верзија у модерни језик. Је згају некај страни слависти, а не згају често наши слависти.

Без теорија филолога и филозофа језика, народна наша књижевност открива нам непосредно две ствари: да је језик сам собом стварајућа сила, и да је усменареч главна и најлепша функција језика. Кроз говорену реч, коју човек душом и телом акцентује, понавља се исконски језички акт именовања ствари и ситуација. Понавља човек доживљај речи у смислу њене

аутентичности у смислу том да је тај акустички облик право именовање ствари из наше свести и из нашег говорног дара. Усмено говорене речи нарочито цитирале речи нејог одабраног текста, човек такорећи пађа из душе и из говорног талента. Рецитације, ~~сушта~~, просто описују ~~рецитатора~~ и слушаоце. То је родни глас, родна мелодија речи. Људи разумеју речи до дна и срчу ~~до~~ до дна. У сељачком крају, где се знања о стварима усменим речма фиксирају, где се језик имада би се њиме говорило, ту су и звучни облици и значења речи непрестано на проби, ~~уједи~~ покрајинама земље постоји у том смислу права ~~језика~~ ~~утакмица~~, ~~изгледавај~~ ~~дакле~~ наравно већином ~~не~~ несвесно, дијалект оне покрајине у којој живи свет са најбољим језичким осећањем, и са највише наклоности за поезију, тај ~~дијалект~~ постане ~~најснажнији~~ и ~~најлепши~~ израз матерњег језика; тај ~~дијалект~~ позван да буде основа књижевног језика, или директно књижевни језик. ~~И~~ ~~дијалектом~~ ~~се говори прајено, барало, рије се~~ ~~тражи биља~~ ~~гради рије~~ са много скепсе и избиљивости, ~~официјелна, симболична,~~ ~~али као најзад изаберем~~ ~~су пуне гори, пре чврз пајац стопче,~~ ~~фигуре~~ ~~известо~~ је оно што најтачније одоховара стварности и телесним и духовним на-
гонима народа. Таква наша покрајина и такав наш дијалект инспирисали су народну поезију, која је и чудо и благо. Језик гласно говорене народне песме избацује пластику, речи су понекад немерљиво јаке, стилистичке обете не могу да притисну, године и време они су класични сигурни духовитости, невероватне ~~и~~ ~~сме-~~ лости и логици. У народној песми језику њеном лежи основа наше хуманости и наше уметности.

Ијекавско наречје наших јужних крајева то је наш кла-

нични језик са вим класичним одликама: ~~самосталност~~ појмовна тачност, уметничка ~~техника самосталности~~, ~~Ма ћега ја чешћу сију романтике и романтизам, и јом ћедију~~ ~~јелоте,~~ ~~Народни~~ ~~наш~~ песник, или баш и народ, ~~романтик~~ по идеји и визији, ~~али~~ на изразу ~~је~~ ~~је~~ рационалист.

Ја увијек по три јемца држим:
језног јемца: Бога великога,
другог јемца: моју тврду веру,...

Са ова два навода романтик је, као што се види, пожурио и исцрпео што је нај-
више на ћебу и на земљи знао. Као треће ~~што~~ доћи? ~~Нека~~ вербалност? Напротив,
~~(рационалистички прајено)~~ доћи ~~не~~ рационалистичка формула која у животу више значи него највише заклетве
трети јемац: преварит те нећу.

Стил је ~~што~~ ~~мало~~ нарушен али ситуација је баш ~~да~~ добила карактеристику. Тада
онавистички коректив, то уравнотежење велике дикције и ~~тирада~~ ~~је~~ тирада,
чува у спољашем и у унутрашњем стилу ~~а~~ горе споменуте класичне обележја. Пој-
мовнатачност речи и фраза у нашој народној песми даље у нашем језику, зади-
љује. Народ наш у оно класично време нашег језика имао је грчевито сигурно

6

осећање израза и ознаке, и ако није увек творац језика, он је чувар језика.

У старим космогонијама се истиче да божаљства надевају имена стварима. Наши народни ~~песники~~ било творци било чувари језика, били су од лозе тих божанс-ких именовача. У народним песмама и пословицама имамо речи и обрта од апсолутно узорне вредности као појмовна тачност. Женидби Ђурђа Смедеревца читамо следећу танку разлику ~~и~~ значењу мирног ~~оружја~~ оружја. Вели Дубровчанин:

И досад су свати долазили,
Под оружјем нису пили вина.

Старина Новак ~~ћути~~ или одговара место њега Краљевић Марко, савршено тачно у ознаки и у градацији:

Пријатељу, дубровачки краљу,
Оваки је адет у Србаља;
Прек' оружја пију мрко вино,
Под оружјем и санак бораве.

На смрт оболели и до костура омршали болани Дојчин, који чести ради устаје с постеље и спрема се за мегдан, каже сестри Јелици:

Донеси ми једну крпу платнц, и чудо
Утегни ме селе од бедара,
Од бедара до витих ребара,
Да се моје кости не размину,
Не размину кости мимо кости.

Појмовну тачност прати акустичка тачност. Наравно, песник мора имати мистични посед звука, скривено знање да ~~звук~~ сваки ~~има~~ има оличење, али код нас задивљује степен до којега та осетљивост иде њед простонародног песника.

Пример за то су читаве песме с ~~каја~~ на крај. Реч и мелос су у ~~дивној~~ хармонији. У Мајци Југовића она сцена кад све на свој начин залелече: закукало
~~заплакало~~ заврштало залајало закликтало. Или она љубавна:

Вјетар пуше, ал- катмером нише,
а мој драги амбер - душом дише.

Или онај чудно управо мукло акустички стих: Уздиже се бутун Шумадија где је песник осећао или знао да самогласник у поновљен хуји као олуј што се приближује и четири пута га унео у један стих и то са песничком слободом да место подиже се каже уздиже се и да место лепе српске речи лисром узме турску бутум.

А какви су нам у језику имена гора, вода и села, то је један оркестар у којем бруји све што смо као народ икада срећно и несрећно назвали и дозвали. Немојан поток се зове Мртвица а дивља планина се зове Урлаја.

Свето чини уметничку лепоту нашег народног језика, и с таквим језиком наше народне ~~јесме~~ поезије. Ани са појединостима уметничке вредности у народној поезији није лако ни почети, а камо ли свршити. Још један деј још једно класично обенежје. Фигура је не само слика и поређење, него и

документ, скоро да кажемо обрачун, казан, наравно, алегоријски. Кад народна песма истиче тренутну, секунадну смрт борца она вели:

Ни земља га жива не дочека.

А кад треба рећи случај обрнут, да је бирац тако да кажемо надживео свију смрт, израз је овај:

Срце му је живу разнесао

То су јединствени изрази појмовне тачности, акустичке тачности, уметничке вредности такве да остављају широко поље анализама естетичким и филозофским. Ју је прецизност ту је сажетост ту је визија. *Ја видим јом једен слуга са сајловском, са чудни лукавstab и здраве роги, све је дивно мало подробније јим један случај свесрано* ~~дивно: прве сутње, азвићемо мало подробније јим један случај свесрано~~ ~~дла реда,~~ ~~карактеристичан.~~ Турски цар који дugo времена већ држи Марка у тамници, види да нема ко да победи Мусу ако неће Марко. *Јаје* Марка извести, и ословљава га реченицом која треба да замути појам о томе колики је био део цареве воле у тамновању Маркову. Цар пита:

Јеси ли ћегоћ у животу, Марко?

Ова реченица је већ фигуром пластична, или је пластична и тамо где је то теже бити, у спекулацији с језиком. Реч ћегоћ остварује укрштање временског и просторног податка, дакле оверава *певицости* ~~тобожњу~~ неупућеност цареву. Та реч то јест, и означава и обеззначава. Снажан реченички акцент на речи ћегоћ и ~~и~~ удар ~~и~~ разуђености реченичке одмах за том речју, чинећа се му њевито брзи осети скривено интендирана намера царева. Марко зато одговара што се величник на лук:

Јесам царе али у рђаву.

и означава, од своје стране, баш тамо где је цар обезначио. Реч рђаву има у себи исто толико колико и реч ћегоћ и просторну и временску могућност, али има и ~~јасан~~ ~~и~~ ~~квалитативан~~ пресек у сасвим одређеном смислу. Читаја једна унутрашња чарка свршена је ту у неколико речи, са једном језичком сажетошћу која би била достојна енглеског језика. Минимум знакова и максимум ~~енота~~ *соглаја*, *Марко* ~~у нашеј језику~~ ~~уме нам проговорити још да избегн~~ ~~немамо~~ шаховски, наглим комбинованим потезима ~~и~~ доказ, закључак, поента, патетична, или иронична, или хумористична. *Народни језик наш* *Сверочи* *да* народ наш говори и разговара уз живу сарадњу изнутра: у језичком изразу његову крије се воља и жеља да ~~се~~ буде вредан пажње и слушања, да не буде реч коју наси ветар. *Ко добро уђеу* народни наш језик, тако му је као и да је ум и душу народа сагледао. Фаничић је писао: *У народним умотворинама видите како срце народу куца, куда ли му мисли полијењу.*

За дивљење је како такав језик и таква народна поезија не избацују ~~и~~ ~~нашеју~~ више филолога више речничара, више

терминолога, више скупљача свега и разнога што значи језичку и поетичку грађу.

Што мање Славена-слависта, све више странаца ~~и~~ слависта. ~~и~~ стручњака за српску народну књижевност бољих но икада што је било. Ми се сећамо ~~и~~ ~~се~~ ~~Сербани~~ јадних предавања ^{на Сорбонији} из руске књижевности и још јаднијих из српске народне књижевности.

Узрок: незнане језика, даље непојимање и неразумевање духа. Ми се сећамо и

у Оксфорду јадних предавања из руске књижевности, и никаквих из српске народне књижевности. Узрок: незнавење језика.

тaj хладни превод, пренос садржине, који је ~~ствар~~^{типолу} промашио скалу драмску и ~~му~~

далеко су оставили за једном своје раније колеге, јер су ~~неки~~ констатовали три

ствари: да српски треба научити ваљано; да српски вреди научити и да међу Србија

бима нема ~~однос~~ ни одвише много, ни одвише ~~довољних~~ ^у занесених испитивача народне књижевности и ~~који~~ ^{увећавају} зналаца народног језика. Чопасности смо да ~~немам~~

још неизрађена дела о народној поезији, па затим можда и о изразној снази и о

филозофији језика почну писати странци и то не дамо за странце. Срећом или

мити у себе оно што је славенски биће и дух. Могу много шта научити не могу

много животом искусити. Могу стручно обяснити фреску или стари рукопис не
так, как вы можете видеть на изображении ^a пальцев, не могу никаких за-

будућност нашег језика. Највеће и најкрупније послове и радове имали би ради-

ти и свршити Славени-слависти ради Утранаца-слависта. Тако је у интересу до-
мажег јаснија и научнија и интересу практика народног на страни и у свету.

кој науци. Иначе остаје да се страни научници снабдевају податцима ~~из~~ о **славенској књизи**

и језику и предању, код странаца, код ~~и~~их који ~~ни~~ су ~~ни~~ вух ни карактер деб
лух и карактера заступљеног ^у свом или оном славенском језику или ~~и~~

~~стинчаре и то наредној~~ књижевности. делу Вилхелма Вунта Нације и њихова фи-

лозофија има став где Вунт, бранејќи свој народ од оцене неких странаца, мислио

који кад напоље скрене крано Ђурка постаје "дивљи вук". Вунта нису добро оба-

вестили о нашем народном епу и о нашем Марку, они код којих се информисао.

Треба до краја и до дна познавати народне песме па дух и карактер наро-

Марко није ни "српски јунак" ни "дивљи вук". Српски се јунаци не препадају.

не беже, не мирие на мегдану с противником и не умиру природном смерту. Марко
себя | са сопствену рагбийскву

јеједан српски тип: инација убојица, друмски човек који никад не зна где ће

9

сутра бити, с ким вино пити, кога убити или служити. Марко је све што се може бити ~~на~~ српски начин од страшног до смешног ^{на} српски начин. Марко и противнике своје воли да види у свима видовима од страшног до смешног. и према томе се и понаша ~~у~~ ^{уласи} у све ставове од крвника до будале. Где год у песми Марко "пригрће ћурак наопако" или

Речник

Самур калпак на чело намиче,
Те съставља ~~се~~ самур и обрве,
или копље ~~и~~ буздован и сабљу размешта театрално ~~никада~~ не следи ~~заштити~~ бој и проливање крви, напротив, настаје буфонска или хуморна сцена. Постоји Муста~~аги~~ скинута глава без извртања ћурка. Марко као сваки примитивац и обична убојица парадира са својим делом. Он неће да крене на позив турског цара и ништа не одговара посланицима царевим. А кад се ипак дао намолити — увек се даде намолити свеједно да ли од мајке или од султана — он полази пригрнувши ћурак наопако и у истом стилу код цара "у чизмама сјео на серцаду". Затим следује познато: "цар с одмиче, а Марко примиче" или ништа неће бити. Марко не најзад примити од цара дукате да иде да настави пити вино уз рамазан, иако је цар то забрањио био. Нигде ни цртица од "српског јунака" нигде ни траг од "дивљег вика". Извртање ћурка је у нашим народним песмама по правилу ствар нејуначка ствар бекријског или будаластог хумора. Будалина Тале, пошто је изврнуо ћурак наопако,

Речник

Личином се по њем опасао,
Натурио капу ~~и~~ назветину,
На којој је триста прaporaca...

Случај Вунтов није усамљен. ~~Заневољу~~ велике нетачности из пера великих људи памте се и даље наводе као нетачности из тих пера. Свет који се интересује нашом народном поезијом — ради језика, ради психолохије, ради философије — морао би налазити податке у делим ^и оних који по крви и ~~жливосту~~ чине део ума, карактера и језика заступљених у нашим народним умотворима.